

GASILEC

Glasilo Gasilske zajednice Dravske banovine

Letnik
XL

V Ljubljani, dne 20. junija 1936

Štev.
6

Izhaja vsak mesec. Posamezna številka 2·50 Din, za inozemstvo 3 Din
V »Zajednici« zdržene gasilske čete dobijo po en izvod »Gasilca« brezplačno

Vsebina:

	Stran
Vesti starešinstva gasilske zajednice za Dravsko banovino	61
Gasilska služba	62
Gasilstvo v stari Ljubljani	65
Beseda starejšega gasilca	68
Še o ceveh	69
Dopisi	70
Književnost	73

Založil odbor »Gasilske zajednice za Dravsko banovino«. Odgovorni urednik Jože Turk
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Franc Štrukelj)

Izhaja mesečno. — Letna naročnina Din 30.—.

Zahvala.

Prostovoljna gasilska četa, Vransko, ima svoje člane zavarovane proti nezgodam pri domačem zavodu „Zedinjeni zavarovalnici“. Povodom nezgode enega naših članov ob priliki požarno-gasilne službe je imenovana zavarovalnica izplačala kulantno in hitro odpadajočo zavarovalnino. Radi tega se imenovani zavarovalnici za njeno kulantno postopanje tem potom zahvaljujemo in jo cenjeni javnosti priporočamo. Vsem gasilskim četam pa svetujemo, naj svoje člane pri njej zavarujejo proti nezgodam, ker je razmeroma zelo nizka premija, ki jo je treba za takšno zavarovanje plačevati.

Vransko, dne 5. junija 1936.

S. L. Prostovoljna gasilska četa, Vransko.

Dirjent Jakob s. r., Josip Kolar s. r.

Ruma, 5. maja 1936.

Tit.

Zedinjena zavarovalnica,

Osijek.

Za hitro in kulantno izplačilo odškodnine povodom nezgode našega aspiranta g. Koste Simonoviča se Vam tem potom najlepše zahvaljujemo. Z ozirom na Vaše postopanje Vas zagotavljamo, da bomo tudi v bodoče ostali pri Vas zavarovani, pa upamo, da se nam ne bo treba skoro poslužiti Vaše naklonjenosti.

S. L. Prostovoljna gasilska četa, Ruma

Poveljnik: Karel Servatzky s. r.

Gasilske čete, pozor!

Preden si nabavite potrebne cevi, Vas vljudno vabim, da si ogledate mojo zalogo **normalnih gasilskih cevi**

najfinejše kakovosti, izdelke slovite češke tovarne H. Klinger, za katero imam samoprodajo za vso Slovenijo

Ivan N. Adamič

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 31

MARIBOR, Vetrinjska 20 CELJE, Kralja Petra 33

Velika zaloga: Gumiranih cevi vseh vrst, gum. spiralnih sesalnih cevi. Normalne spojke iz la. medenine itd.

Najnižje cene!

Zahtevajte cenik!

Samoprodaja gasilskih cevi!

Vesti starešinstva gasilske zajednice za Dravsko banovino

Uporaba šolskih prostorov.

Na posebno prošnjo Gasilske zveze K. J. za odobritev uporabljanja šolskih prostorov v izvenšolskem času za gasilske skupščine, seje in prireditve, je odgovorilo ministrstvo prosvete pod št. 27236 z dne 24. aprila t. l. nastopno: »V smislu § 36. zakona o narodnih šolah odobrava uporabljanje šolskih prostorov v izvenšolskem času poedinim ustanovam in udruženjem, katerih delovanje je v soglasju z občim smotrom narodnih šol in pod pogojem, da se s tem ne kvari šolska zgradba ter se predhodno preskrbi potrebno dovoljenje krajevnega šolskega odbora (ker so šolska poslopja občinska lastnina). Zbog tega se ne more izdati splošen odlok, s katerim bi se odobrilo uporabljanje vseh šolskih prostorov v enem srezu, banovini ali v vsej državi«.

Ker v smislu prednjega rešenja prosvetnega ministrstva ni mogoče izdati splošnega odloka za vse gasilske ustanove, se napotijo vse gasilske edinice, katerim so potrebni šolski prostori za njihove prireditve, da po predhodnem dovoljenem mišljenju krajevnega šolskega odbora vlagajo prošnje ministrstvu prosvete po službeni poti preko Gasilske zveze, katera se bo zavzela za popoljno rešitev. K prošnji je priložiti mišljenje krajevnega šolskega odbora in kolek za 5 Din.

Navodilo za preprečenje in gašenje požarov.

Inspekcija zemeljske odbrane ministrstva vojske in mornarice bo v kratkem natisnila knjigo z gorenjim naslovom po ceni Din 4,50. Z ozirom na važnost in koristnost te knjige, ker vsebuje vsa navodila za zabranitev in gašenje požarov, jo priporočamo vsem gasilskim ustanovam in njihovemu članstvu v nabavo.

Vabimo vse področne župne uprave, da v najkrajšem času zberejo spisek naročnikov imenovane knjige, da bo mogla Gasilska zveza odgovarjajočo količino knjig naročiti od založništva.

Lepaki in reklame gasilskih ustanov oproščeni takse.

Po informaciji pri finančni direkciji Dravske banovine so vse gasilske čete, župe in zajednice kot nepridobitne ustanove oproščene kolkovanja lepakov in podobnih reklamnih tiskovin.

Razglas.

Gasilska zveza K. J. naznanja z razpisom št. 1679 od 14. maja t. l., da je uprava prostovoljne gasilske čete v Kustošiji (srez zagrebški) na podlagi čl. 93. pravil gasilske službe za vedno izključila iz vrste gasilstva bivšega člana Milana Neufelda.

Točenje alkoholnih pijač v lastni režiji

Opozarjamo vse prostovoljne gasilske čete in župe na razglas v »Finan-sijskem Zborniku« št. 22 z dne 28. maja t. l., ki pod členom 39. dovoljuje finančno ministrstvo vsem dobrotvornim in humanim društvom na njihovih zabavah s humanim ciljem točenje alkoholnih pijač na drobno brez plačanja takse, ako izvršujejo to točenje v lastni režiji. Pravico za to točenje in sicer za vsak posamezen primer posebej, izdaja pristojna finančna

direkcija po prošnji društva (čete) in predlogu pristojne davčne uprave, ki potrdi na podlagi predloženih in overovljenih društvenih pravil, da je cilj društva v resnici dobrodelen in človekoljuben.

Na dravsko finančno direkcijo naslovljene in s kolkom 5 Din kolkovane prošnje je vlagati vedno le pri pristojnem davčnem uradu. Njih rešitev bo prosilec vedno sporočena po finančni kontroli dotičnega kraja. Trošarina se bo plačevala. Glede poslovnega davka bo poučila prosilce davčna oblast.

Prijava gasilskih prireditev.

Od »Centralne zadruge jugoslovanskih avtorjev« — poslovalnice v Ljubljani smo prejeli ponovni opomin nastopne vsebine:

»V smislu pogodbe, ki jo ima podpisani naslov s p. t. predsedstvom ‚Gasilske zajednice‘ v Ljubljani, mora vsaka gasilska četa predhodno naznaniti vsako prireditev ali p. t. ‚Zajednici‘ ali pa direktno nam.

Že svoječasno smo opozorili p. t. ‚Gasilsko zajednico‘, da mnoge gasilske čete svojih prireditev ne prijavljajo, kar povzroča silno otežkočenje evidence in ustvarja nepotrebno korespondenco.

Ponovno najvljudneje prosimo p. t. predsedstvo ‚Zajednice‘, da po okrožnici obvesti vse podrejene gasilske čete, naj vsako prireditev predhodno naznanijo in si izposlušajo avtorjevo dovoljenje, ker smo drugače žal, neljubo primorani pogodbo razveljaviti in odmeriti avtorjino na po vsej drugi osnovi.

Ker je le v interesu vsake gasilske čete, ki je članica p. t. »Gasilske zajednice«, zato vljudno prosimo za rešitev in ureditev tega vprašanja, t. j. plačevanja avtorjine.

Ta tretji opomin je zadnje opozorilo vsem četnim upravam, naj v svojo lastno korist strogo pazijo na pravočasno prijavo v smislu gorenjega dopisa, sicer bodo plačevale po razveljavljenju pogodbe visoke avtorske tantijeme.

Karol Luckmann, poveljnik gasilske čete K. I. D., Jesenice:

Gasilska služba

(Predavanje na tečaju gasilske župe radovljiškega sreza.)

Gasilsko službo prostovoljno vrši v splošni blagor ožji krog požrtvovalnih ljudi. Sicer ta služba ni lahka in zahteva celih mož, vendar pogosto široko-ustenje o veliki nevarnosti, v katero »se podaja gasilec, kadar ga kliče rog«, ni umestno. To tem manj, če izhaja iz ust gasilcev samih, kajti pri naprednem stanju današnjega gasilstva je to pretirano in vrhu tega: samohvala se pod mizo valja. Gasilska služba ne zahteva toliko izrednega poguma, kolikor sposobnosti in požrtvovalnosti.

S svojim pristopom je vsak gasilec prostovoljno prevzel dolžnost, da bo požrtvovalno služil gasilstvu. Zaobljubil se je, da bo zvest kralju in domovini, da bo poslušen svojim predstojnikom, da bo izpolnjeval svoje dolžnosti po državnih zakonih in gasilskih predpisih, da bo vedno in povsod ščitil čast in ugled gasilstva in da bo nesebično delal za blagor splošnosti.

Vse to je svečano prisegel, a žal kljub temu marsikateri ne izpolni tega, kar je obljubil. Kako pogosto se ne izpolnjujejo gasilske dolžnosti! Ne samo pri pretežni večini naših čet, temveč tudi pri mnogih višjih gasilskih ustanovah.

V splošnem se jemljejo dolžnosti do gasilstva, do njegove časti in ugleda vse premalo resno. Bodimo odkriti: naša malomarnost, naša nedelavnost, osobito pa naša ozkosrčnost in razcepljenost so slabemu napredku našega gasilstva bolj krive, nego današnja gospodarska kriza, kateri hočemo često naprtiti krivdo za naše neuspehe.

Skrajni čas je, da si to priznamo in da napravimo končno red. To je naloga predvsem tistih, ki so prevzeli v četi ali celo pri višji gasilski ustanovi kako funkcijo. Ti so še prav posebno dolžni, da služijo gasilstvu z dušo in telesom. Ne smejo biti funkcionarji zgolj po našivih na gasilskem kroju. Res morajo biti možje na mestu. Funkcionar, ki ni delaven, ki ni požrtvovalen, ali ki je celo nesposoben, gasilstvu nedvomno več škoduje, nego koristi. On je v veliki meri kriv, da dotično gasilsko telo, dotična ustanova hira in propada.

Gasilci, ki volite na skupščinah člane upravnih odborov, zato dobro premislite, komu hočete poveriti to ali ono funkcijo. Strankarstvo, osebna prijateljstva ali drugi obziri ne smejo igrati tu prav nobene vloge. Merodajne za vaše odločitve naj bodo edinole ugled, sposobnost in požrtvovalnost dotičnikov, katerim hočete zaupati bodočnost vaših čet in ustanov!

A ti prijatelj, ki te hoče postaviti v ospredje zaupanje tvojih drugov: dobro premisli, če boš kos svoji nalogi in le če si voljan, da boš z dušo in telesom to, za kar si bil izvoljen, le potem prevzemi tebi namenjeno funkcijo. Odslej pa se vedno zavedaj svojih dolžnosti in jih nikdar ne zanemarjaj.

Predmet našega zanimanja so predvsem dolžnosti četnih funkcionarjev. Poglejmo kakšne so:

Dolžnosti predsednika so predvsem umske in duhovne. On naj bo dobri duh čete, njen varuh. On mora biti neoporečen, uživati mora splošen ugled. Biti mora razsoden in pravičen. Z največjo pažnjo mora čuvati nad ugledom čete. Svojo odločnost in svoj ugled mora uveljaviti takoj in povsod, kadarkoli in kjerkoli to zahtevajo interesi in potrebe čete. On naj vedno skrbi za to, da razvije vsak njen član, od prvega do zadnjega, vse svoje duševne sile v prid gasilstva. On naj pospešuje moralno vzgojo članov. Četo naj obvaruje vsakega kvarnega zunanjega vpliva.

Dolžnosti poveljnika so v glavnem strokovnega in tehničnega značaja. Poveljuje četi, je tako rekoč njen vojskovodja. Imeti mora siguren nastop, biti mora sposoben, odločen in energičen, povsod mora uveljaviti svojo voljo. Od podrejenih mora zahtevati brezpogojno poslušnost in disciplino. Posveča naj največjo pažnjo telesni in strokovni vzgoji gasilcev, zato naj jih često vežba. Tudi poveljnik mora biti ugleden in neoporečen, da se mu gasilci rade volje in brez pridržkov podredijo. Smotreno naj uvrsti gasilce po odsekih in oddelkih, na vsako mesto dotičnega, ki je za to najbolj sposoben.

Podpoveljnik nadomešča poveljnika, kadar je ta zadržan. Zato velja o njegovi osebi isto, kar sem rekel o poveljnikovi. On nadzoruje orodjarja in pazi, da vsi pravilno ravnajo z orodjem in opremo.

Pročelniki odsekov pomagajo poveljniku v vseh zadevah, ki se tičejo njihovih odsekov. Pročelniki naj skrbno vežbajo in poučujejo svoje odseke.

Oddelni vodje poveljujejo svojim oddelkom in jih morajo temeljito vežbati in poučevati. Paziti morajo na orodje in opremo svojih oddelkov.

Dolžnosti orodjarja so v glavnem nadzor orodjarne in signalnih naprav, ter briga in skrb za orodje in opremo. Ker sta last skupnosti, nimata pravega gospodarja, zato naj orodjar ravna in postopa z njima tako skrbno, kot da bi bili njegova last.

O dolžnostih tajnika, blagajnika itd. ne bom razpravljajal, ker so prilično iste, kakor pri drugih društvih in korporacijah in kot take večinoma znane.

Izredno važni sta funkciji četnega **inženirja in zdravnika**. Prvi nadzira gasilsko službo v tehničnem pogledu, drugemu pripada nadzor nad samaritansko in reševalno službo. Vrhutega nudi ponesrečencem prvo pomoč. Kjerkoli je to količkaj možno, naj si čete zasigurajo sodelovanje kakega inženirja in zdravnika, v prvi vrsti seveda občinskega.

Toliko o dolžnostih četnih funkcionarjev.

Posle prostovoljne gasilske čete vodi njen **upravni odbor**. Ta odbor tvorijo: predsednik, vsi člani poveljstva, tajnik, blagajnik in predstavnik občine. Če je na sedežu čete kaj vojske, spada v njen upravni odbor tudi predstavnik vojske, če je četa na sedežu sreza, pa tudi predstavnik upravnega oblastva.

Poveljstvo tvorijo: poveljnik, podpoveljnik, pročetniki odsekov, oddelni vodje, orodjar, tajnik poveljstva, inženir in občinski zdravnik. Poveljstvo skrbi, da se vsi službeni predpisi točno in pravilno izvršujejo.

Poleg upravnega odbora ima vsaka prostovoljna gasilska četa **nadzorni odbor**, katerega sestavlja 5 gasilcev. Ta odbor pregleda blagajno in blagajniške knjige, ki jih sme vsak čas pregledati. Če opazi nepravilnosti, mora zahtevati sklik izredne skupščine.

Člane upravnega in nadzornega odbora voli skupščina za 3 leta in to izmed izvršujočih članov gasilske čete, le predsednika, tajnika in blagajnika voli lahko tudi izmed podpornih članov.

O bistvu in obsegu gasilske službe bom razpravljajal najbolj pravilno, če podam obenem tudi smernice, kako naj se ta služba pri posameznih četah izboljša in reorganizira. To hočem storiti na praktičnem primeru, kakor odgovarja našim srednje velikim podeželskim četam.

Nekje, recimo pri Svetem Florijanu, obstoja prostovoljna gasilska četa. Šteje nekaj podpornih, seveda le na papirju, in okoli trideset izvršujočih članov. Med njimi je nekaj uglednih očancev, zavednih gasilcev, še več pa takih ljudi, ki so člani prav vseh društev, pa nikjer nič ne delajo. Povsod stoje križem rok, kritizirajo pa vsako stvar in sejejo s svojim večnim nerganjem same prepire. Četo vodi stari dobričina, ki se noče nikomur zameriti, zato da hkrati vsem prav, samo da jih trenutno potolaži. Na skupščinah ga vedno iznova izvolijo, že iz navade.

Gasilci se le redkokdaj sestajajo, vsake kvatre enkrat in še takrat jih pride samo peščica. Ko pride zopet do hudega razdora, izstopi več, sicer delavoljnih članov, ker so siti večnih prepиров. Nastale vrzeli skušajo zamašiti s sprejemom pijančka Tropinovca in postopača Prekle. Mlajša generacija, o kateri misli starejša, da je brez idealov, in da zato nima smisla za gasilstvo, se izogiba gasilskemu pokretu.

Končno pride v vas nov možakar: učitelj Črnilo. Ker se je že na prejšnjem službenem mestu udeleževal kot gasilec, pristopi tudi v to četo. Črnilo se ume uveljavljati s svojimi idejami in novotarijami. — V četi najde nekaj razumnih pomagačev. Skupaj s Črnilom delajo dosledno na tem, da rešijo četo pred elementi, ki jo groze upropastiti. — Ob prvi priliki obračunajo prav energično in prepričevalno s tistimi nergači, tako da ti globoko užaljeni izstopijo. Bog jih nesi; saj je bil že skrajni čas! Radi nekega škandala, ki sta ga povzročila, izključijo pijančka Tropinovca in postopača Preklo, kakor tudi nekega tretjega člana, ki je zagrešil neko hudodelstvo in zato ne spada med gasilce.

In zgodi se »čudež«: čim bolj narašča ugled čete, tem več zanimanja kaže zanjo mladina. Vedno več mladih mož in mladeničev, med njimi tudi nekaj inteligentov, pristopi k četi. V januarju je redna skupščina z volitvami. Skupščina izvoli v upravni odbor najbolj sposobne in požrtvovalne možakarje. Učitelja Črnilo za predsednika. Zaslužnejše starejše člane imenuje za častne člane.

Prevzemajoč posle se zahvali novi predsednik odstopivšemu za dolgoletno udejstvovanje in ga prosi, naj ohrani četi svojo naklonjenost tudi v bodoče. — Obljubi, da bo vedno čuval nad ugledom čete in da bo razvijal vse svoje duševne sile v njen prid.

Po nalogu predsednika skliče tajnik upravnega odbora prvo sejo tega odbora že za naslednji teden. Na tej seji tolmači predsednik važnejše določbe »Zakona o organizaciji gasilstva«.

Organizacijo gasilstva tvorijo: Gasilske čete, gasilske župe, gasilske zajednice in gasilska zveza Kraljevine Jugoslavije. Imamo pa prostovoljne, industrijske in zavodske, ter poklicne in obvezne gasilske čete. Prostovoljne, poklicne in obvezne se smatrajo za javne gasilske čete in njihovi člani za javne organe, kadar vršijo požarno službo.

(Konec prih.)

Rudolf Dostal:

Gasilstvo v stari Ljubljani

Splošne življenjske in javne razmere v preteklih stoletjih v stari Ljubljani so bile kaj enostavne in preproste. Stari zgodovinski viri, kakor Valvasor, Dimitz, pl. Radics, Vrhovec itd. so nam ohranili poleg raznih zanimivosti tudi poročila o gasilstvu stare Ljubljane. Nič ni naših davnih prednikov tako strašno vznemirjalo kot strahotni klici: »Gori, gori!« Ta strah pa je bil zaradi takratne bedne podobe Ljubljane tudi popolnoma upravičen. Še sredi 17. stoletja je bila večina hiš na Rebri pod Gradom, na Zabjaku in v Rožni ulici popolnoma lesenih. Zlasti na Rebri so bile hiše v tako bednem stanju, da so jih sklenili zaradi požarne nevarnosti porušiti. Hiše so bile uradno ocenjene, toda načrt je padel v vodo zaradi nedostatka denarja, četudi so se nekateri meščani izjavili za prostovoljne denarne prispevke. Zlasti lega teh hiš, ki je mesto obvladala, je mučila meščane s stalnim strahom. Ker ni bilo na razlastitev niti misliti, je okrožni urad (kresija) naročil magistratu, da naj poskrbi, kako bi prišle te nevarne hiše, seveda brez pritiska na dosedanje posestnike, v last premožnejših meščanov.

Sicer pa je bila marsikaka hiša še tudi proti koncu 18. stoletja, in to celo v mestu, s škodlami in deskami krita, o predmestjih v tem pogledu seveda ni niti govora. Četudi se je magistrat, kolikor moremo zasledovati njegovo zgodovino, na vso moč trudil, da bi zmanjšal požarno nevarnost v mestu in v ta namen n. pr. hišnim gospodarjem, ki so hoteli kriti svoje strehe z opeko, popustil pogosto polovico, vedno pa tretjino prodajne cene za opeko, vendar je bilo proti koncu 18. stoletja v mestu še mnogo škodlastih streh. Posebna komisija, ki je to poizvedovala, je dognala, da se nahajajo v mestu še mnoge s škodlami krite hiše.

Kako je moralo biti v tem pogledu šele v predmestjih! V P o l j a n s k e m predmestju je bilo le enajst hiš, ki niso bile krite z lesom, celo hiše v neposrednem stiku z mestnim obzidjem so imele škodlaste strehe. Od šentpeterskega mostu naprej pa ni bilo niti ene hiše, ki bi bila krita z opeko, vse strehe so bile slamnate. V šentpeterskem predmestju so bile večinoma vse strehe slamnate ali škodlaste. Nič boljše ni bilo v k a p u c i n s k e m predmestju in G r a d i š č u. O hiši št. 27 pravi poročilo: »Ima slamnato streho z e n a k i m d i m n i k o m«.

Glede na podrtijo marsikatere hiše v tedanji Ljubljani naj navedemo le en drastičen primer iz leta 1797. Na Zabjaku je bila hiša nekega Mayrhotha zaradi streljanja v poleg stoječi vojašnici tako silno poškodovana, da je od magistrata določena komisija pripoznala oškodovanemu hišnemu posestniku 85 goldinarjev odškodnine, kar je bilo za tiste čase pač dovolj čedna vsota.

V takšnem mestu je bila požarna nevarnost seveda precejšna. Zato ni čuda, če so ob požarih pogosto izginili celi mestni deli v plamenih. In taki požari v preteklih stoletjih niso bili redki. Ljubljanska kronika nam pripoveduje o velikem požaru v noči na veliki petek leta 1630. Ogenj je povzročil mladenič, ki se je vračal od pasijonske procesije in je odvrigel gorečo bakljo, ne da bi je poprej pogasil. Požar se je bliskoma razširil in uničil ves jugozahodni del mesta. Katastrofa je bila tem večja, ker je ogenj preskočil tudi na okrogli stolp na Gradu, kjer je bila zaloga smodnika; okrog polnoči je iskra padla v smodnik in stolp je s strašnim pokom zletel v zrak. — Šestinpetdeset let nato, 28. aprila 1686, se je zgodila enaka nesreča v zvezi z eksplozijo smodnika v grajskem stolpu, kamor je udarila strela. Največ so trpele hiše na Starem trgu in v Florijanski ulici. — Šestindvajset let poprej, 19. septembra 1660 pa je požar uničil 20 hiš na Starem trgu. Meščani so se nahajali v groznem strahu, ne le oni iz tega mestnega dela, temveč iz vse Ljubljane, ker so se upravičeno bali, da se bo ogenj spet lotil smodnišnice na Gradu, kjer so se nahajale zaloge po več tisoč funtov smodnika. Tam, kjer se nahaja zdaj Florijanska cerkev, je stal pred skoraj 300 leti velik skedenj. Požar se je lotil tudi tega skednja, v katerem je bilo mnogo sena. Med požarom je nastal hud veter, ki je nosil žareče ogorke po zraku, zato je bila nevarnost tem večja. Ves stari del mesta, ki je bil večinoma še krit s škodlami, današnji Stari trg, bi mogel postati žrtev strašnega ognja. Toda mesto je ostalo očuvano, preteča nevarnost nove eksplozije odvrnjena, meščani pa so sklenili, da bodo postavili v hvaležen spomin na onem mestu, kjer je skedenj pogorel, cerkev v čast sv. Florijanu. — Ponoči 1. avgusta 1769 je izbruhnil požar v hiši nekega klobučarja pri sv. Florijanu. Pri tej priliki je pogorelo v tem mestnem delu 61 hiš. Komaj so začeli odstranjevati ruševine in dovažati nov stavbni material, že je nastal 9. septembra istega leta v Rožni ulici nov požar, ki je znova vpepelil deset hiš. — V letu 1774. je nastal popoldne 28. junija v Krakovem požar, ki je v kratkem času zavzel vse predmestje, nato pa je preskočil tudi na desni breg Ljubljanice. Vse hiše med Gradom in Trnovem, 139 po številu, pa tudi cerkvi sv. Jakoba in sv. Florijana ter kapela sv. Rozalije, ki je stala na stiku Rebri in Ulice na Grad, so postale žrtve strašnega požara. Vročina je bila tako silna, da je začel goreti leseni hodnik pri velikem stolpu smodnišnice na Gradu. Ko so ljudje to zapazili, so obupali, da bi rešili svoje imetje. Rajši so žrtvovali svoje hiše plamenom, da bi si le sami oteli golo življenje. Na vso srečo se ogenj ni lotil grajske smodnišnice. Ko pa so se ljudje, ki so se bili razbežali, vrnili domov, so našli le še prazna pogorišča. Mesec dni nato je divjal enak požar v Trnovem in uničil 140 hiš. Šest let nato je ogenj spet vpepelil 19 hiš.

Ze takratni ljubljanski meščani so mislili na to in ukrepali, kako bi se take nesreče odvrnile. Ze leta 1544. je bilo strogo prepovedano, da bi vozili večje množine sena v mesto. Ljubljanski magistrat je vzdrževal na Gradu posebnega čuvaja, ki je moral, čim je ura bila na večjem zvonu, ponoviti udarce na manjšem zvonu. To dolžnost je moral vršiti predvsem zato, da je na ta način dokazal svojo čuječnost podnevi in ponoči. Kadarkoli se je kje pojavil požar, je moral začeti biti plat zvona ter izvesti proti onemu mestnemu delu, kjer je gorelo, podnevi rdečo zastavo, ponoči pa rdečo svetilko. Na ta način se je naznanjalo ljubljanskemu prebivalstvu, kje je ogenj izbruhnil. Drugi čuvaj je oskrboval požarno stražo na skrajnem vzhodnem delu Gradu in še tretji na zgornji utrdbi.

»Ker čuvaj na stolpu ne more videti na Poljane in v Hrenovo ulico«, tako stoji v požarnem redu iz srede 17. stoletja, »zato naj čuvaj na zgornji utrdbi, čim zapazi ogenj, to naznani čuvaju na stolpu, da bo začel biti plat zvona. Če pa bi eden ali drugi čuvaj ponoči zaspal in ne zbudil ljudi h gajšenju, tedaj naj se na 'telesu in premoženju' kaznuje.«

Čim so se oglasili strahotni udarci zvona, je bilo vse mesto na nogah. Požarni red iz leta 1679. je določal, da morajo cediti župan, mestni sodnik in najodličnejši mestni svetovalci na lice mesta, da bi vplivali s svojo avtoriteto.

Vsak hišni posestnik, ki ni bil prizadet od nesreče, je moral prihiteti s »primernim instrumentom« ali vsaj odposlati svoje posle. Čim se je razlegalo znamenje požara, je moralo najprej deset do petnajst dobro oboroženih mož zasesti mestna vrata, da niso pritisnili tujei v mesto. Če je izbruhnil ogenj ponoči, so morali strogo paziti na to, da so bila, že itak zaklenjena vrata, dobro zavarovana. Če je nastal požar izven mesta, so odposlali 25 mož v pomoč. Čim so se oglasili udarci bobna, so odšli vsi obrtniki k svojim združnim načelnikom. Ti so nekatere, kolikor se jim je videlo potrebno, odpeljali, oborožene s puškami ali brez njih, k magistratu, ostalim pa so ukazali vzeti mačke in vedrice. Oni, pred magistratom postavljeni, so morali čakati na nadaljnje ukaze mestnih uradnikov; če pa je bila nevarnost ognja izredno velika, so morali brez obotavljanja odhiteti na kraj požara. Mestni uslužbenci so morali prinesiti mačke in lestve. Ti predmeti so se nahajali na treh krajih mestnega obzidja: pri špitalskih vratih, kjer so jih morali merci soli, pri vicedomskih vratih, kjer so jih morali opekarji in zraven skladišča kruha, kjer so jih morali odnesti ostali mestni delavci. Ko so ti ljudje prinesli lestve na kraj požara, so jih morali prevzeti dimnikarji, zidarji, kamnoseki, tesarji in ostali obrtniki, ki so bili že zaradi svojih obrti vajeni plezati po visokih stavbah. Kovači, ključavničarji, kotlarji in nožarji, ki so vajeni dela pri ognju, so prevzeli mačke. Ljudje, ki so le zijača prodajali in se skušali vmešavati z nepotrebnimi nasveti, so se morali odstraniti.

Če je izbruhnil v mestu požar, so morali tudi izven mestnega obzidja stanujoči, n. pr. Trnovčani prihiteti na pomoč. Morali so priti na magistrat ter prevzeti tamkaj viseče vedrice in štiri velike plahte, ki so jih morali položiti na strehe sosednjih hiš in jih stalno močiti. Peki in njihovi pomočniki so morali donášati v vedricah vode. V mestni gasilni shrambi so vedno stali štirje z vodo napolnjeni sodi in brizgalna. Ponje je morala priti zadruga voznikov. Med požarom so morali ti ljudje dovažati vodo, sicer so jih kaznovali s 25 udarci s palico. Kdor je prišel prvi na kraj ognja, je dobil nemški tolar; kdor se je prvi pojavil na licu mesta s sodom, je dobil dva goldinarja, drugi poldruga, ostali pa vsak po goldinar.

(Konec prih.)

Beseda starejšega gasilca

(V prilog intenzivnejšemu podpiranju gasilskega delovanja.)

Marsikatero besedo je napisal naš strokovni list »Gasilec« v prid naši gasilski ideji. Mi starejši, ki že nad 30 let delujemo na tem polju, opazamo od leta do leta velik napredek tako v organizaciji kakor tudi v tehničnem pogledu. Koliko se je izpremenilo od onih predvojnih časov, ko smo s primitivnostjo orodja včasih obupavali nad težkočami, ki so se pojavljale! Danes že skoraj ni več čete, ki bi ne bila motorizirana in opremljena tako, kakor so si svojčas mogle dovoliti samo mestne edinice. Časi se spreminjajo in z njimi tudi mi! Z veseljem je danes pogledati one podeželske enote, ki so se nekdanj branile napredka in vendar jih je duh časa pritegnil, da — kljub težkim časom — napredujejo. Tako naša gasilska organizacija raste in se vzorno razvija po napotkih naših vrljih pobornikov, ki se vedno oklepajo ideje z geslom: »Kdor ne napreduje, nazaduje!«

In prav je tako! Mi starejši gasilci z zadovoljstvom opazujemo ta napredek, le nekaj nas vznemirja ob pogledu na trenutni položaj v gasilstvu!

Za vsak tehnični napredek je treba denarja! Kakor dobro pripravljena in izvrstno opremljena armada od leta do leta zahteva v državnem budžetu večje izdatke, prav tako je pri naši gasilski armadi, ki ima z napredkom tudi vedno večje zahteve in potrebe.

Ta ali oni bo morda rekel: »Pa je tudi nevarnost požarov manjša. Pa ta pripomba ne odgovarja resnici! Ravno pri nas v mariborski okolici opazujemo, da se število požarov prav nič ne zmanjšuje. Nasprotno! Dravsko polje je vsak teden v rdečem ponočnem svitu požarnih katastrof... To je tragika, ki je brezdvomno izraz današnje težke dobe, v kateri živimo.

Današnja težka doba pa je taka, da ne vidimo v bodočnosti prav ničesar rožnatega! Gospodarska svetovna kriza duši kmeta, delavca, obrtnika, trgovca in nameščenca. Prav gotovo je, da ne more biti tudi gasilstvo izven vseh teh težav.

Prav v tem težavnem položaju današnjega ljudstva vidim, da so tudi viri za nadaljnji napredek gasilstva usahnili in to tam, kjer se je pred dobrim desetletjem akcija najbolj aktivno začela. **Lastna inicijativa je gasilstvo dvignila vsaj pri nas v Dravski banovini.** In danes?

Ugotavljam na podlagi izkustev v zadnjih letih, da **iz lastne inicijative ne moremo več naprej!** Elan in volja gasilstva sta še vedno na višini, le sredstev primanjkuje!

Edinice so si pred leti še lahko pomagale z **zbirdkami** dobrodelnih prijateljev. Danes so mecenji zelo redki, saj so po večini bili zastopniki tistih slojev, ki so danes obubožali in se jim od leta do leta slabše godi. **Podpore?** Tudi teh ni več, saj jih ni niti za mnogo bolj potrebne socialne namene, kaj šele za »prostovoljne« gasilske akcije! Žalostno, toda časi nam žal prinašajo tudi to bridkost.

Tovariši so iznajdljivi. Pomagajo si v zadnjem času s tombojami. Res so pred leti pokazale te vrste prireditev med ljudmi mnogo zanimanja. Toda opazamo, da to zanimanje — pada. Veselice sploh niso — zlasti na podeželju — več umestne. Saj ponekod ljudje nimajo niti za moko in sol, pa bi naj rajali? Kjer so razmere še ugodnejše in veselice prirejajo druga društva, tam — po mojem mnenju — naj ne zaostajajo tudi gasilci. Saj imajo zato z ozirom na svoj humanitaren značaj iste, če ne še večje pravice kot druga društva. Saj

bencin, cevi, popravila vozil itd. stanejo velike vsote! Tako se v boljše situiranih krajih vsaj nekaj lahko doseže z lastno inicijativo. To pa samo v toliko, kolikor je potrebno obvarovati sedanje stanje pred propadom.

Toda kaj bo v bodoče?

Gasilski zakon predvideva neke vire dohodkov, ki pa se niso še oživitvorili. In če se bodo pričeli prispevki zavarovalnic dajati, ali bo s tem napredek gasilstva zasiguran?

Zdi se mi, da to ne bo zadostovalo, če hočemo s tempom časa tako napredovati, kakor smo do sedaj. In doba tehnike to zahteva! Kako temu stremljenju ugoditi?

Na eni strani kriza, na drugi — tehnični napredek! Dvoje hudih nasprotstev, ki jih je težko preskočiti! In vendar je potrebno, da se zavedamo naših dolžnosti do — bodočnosti! Ali bomo naši mlajši generaciji mogli položiti osnovo za nadaljnji napredek? Nas starejše, ki bomo skoraj zapustili aktivne gasilske vrste, skrbi bilanca, ki naj pokaže tudi v pogledu na bodočnost aktivno, da bo naš mladi rod mogel nadaljevati uspešno svoje delo.

Zato že sedaj zasigurajmo svojemu nadaljnjemu delu možnost rasti in napredka tudi v hudih kritičnih časih!

Predvsem mislim, da je nujno potrebno, da se zanimanje za gasilstvo na merodajnih mestih poglobi! Imam vtis, da tuintam še vedno premalo cenijo naporno delo in prizadevanja gasilstva. Občine, korporacije, banovine in posebno država naj bi posvetile vso skrb gasilstvu. Zlasti je dolžnost države, ki je gasilstvu z modernim gasilskim zakonom dala trden temelj, da se najdejo poti in sredstva za nadaljnji razvoj! **Ekonomska podlaga je temelj za rast in propast posameznika kakor tudi celotne družbe.**

Če se nam ekonomska plat zamaja, bomo s tem trenutkom zajadrili nazaj in gasilstvo bo pričelo nazadovati, kakor je v pretekli dobi rapidno napredovalo.

Kot zastopnik starejše gasilske generacije prosim in rotim vse merodajne faktorje, da preskrbe vse potrebno, da se gasilstvu da dovolj možnosti za finančno fundacijo in se s tem omogoči tudi v bodočnosti razvoj, rast in napredek gasilstva!

To željo izražam ob 30 letnici gasilskega delovanja ter pozivam tovariše, da se še — kljub težkim časom — bolj tesno oklenemo svoje gasilske organizacije, ki nas naj tudi v bodoče vodi od uspeha do uspeha!

Še o ceveh

Mnogo dobrih, skrbno negovanih cevi je najvidnejši zunanji znak marljive čete in skrbnega poveljnika. Dosti se je v našem listu že pisalo o negi in ravnanju s cevmi, zato v naslednjem le poudarek poglobilne norme o skrbi za cevi.

Gasilske cevi se smejo rabiti samo za gasilske svrhe. Izposojanje za druge namene je prepovedano.

Za vaje vzemi starejše, manj dobre, zakrpane cevi.

Cevi je spraviti in hraniti na suhem prostoru, in sicer jih postavite pokončno v stojalo proč od stene in nad tla. Položiti cevi v kolobarjih na tla ali pa v kupu drugo na drugo ni dopustno. Cev mora biti v takšni obliki shranjena, da je za gasilske svrhe takoj uporabljiva, najbolje torej v kolobarjih, zvitih od čez pol (na sredi) preložene cevi, (tako da prideta na koncu oba dela spojke vkup), ali pa navite na navijak, ozek za eno cev 30 m dolgo ali pa do 1 m širok za 100 m cevi.

Vsak mesec enkrat je treba cevi pregledati radi morebitne plesnobe, vsakega četrta leta enkrat pa razviti kolobarje in navijake. Plesnive cevi je treba znotraj pošteno izprati, od zunaj pa z mehko krtačo očistiti in potem popolnoma posušiti.

Sušenje se sme izvršiti samo v senci; sušenje na soncu odvzame nitim sposobnost za nabreknenje. Take cevi postanejo čisto mehke in ne držijo več vode. Sušenje na plotu ali pa z večkratnim prepognjenjem nikoli ni popolno; posledica je potem plesnivost.

Cevi je za sušenje najbolje obesiti tako, da visijo navpično in prosto in so le pri spojki obešene; ako pa je stolp prenizek, potem jih prepognemo čez tram, vendar se mora mesto prepognjenja v teku sušenja vsaj enkrat izpremeniti, da se cev tudi tam pošteno izsuši.

Na požarišču na cevi posebno pazite. Vlačiti jih po tleh je nedopustno, ker se niti preglodajo, lahko pa bi tudi cev poškodovali žreblji ali ogorki ali ostri gramoz. Tudi pesek oguli vlakno, da nastanejo luknjice, iz katerih sika voda.

Praden spustimo vodo s pritiskom v cevi, se morajo vsa lomljena ali ostro prepognjena mesta v lahkem polukrogu izravnati, prav tako tudi ostra prepognjenja, ki nastanejo med pritiskom vode. Prepognjena, zamotana ali zvitna mesta se izravnaajo tako, da primemo z rokama na vsaki strani zavoja, prilično daleč narazen, in razvijemo zamotano mesto tako, da približamo obe roki sredini; samo tako se nit prekomerno ne nateza. Od tlačne šture pri brizgalni, od razdelnika in pa pred ročnikom mora iti cev vsaj 1 m ravno proč, potem se šele lahko v lepem loku zaokroži; v večje višine moramo cev potegniti z vrvjo.

Suhe cevi smemo prenašati tudi tako, da jih preložimo na pol in potem zopet na pol itd., dokler niso prikladne za prenos po eni osebi; vendar je treba paziti, da se tudi spojke ne vlačijo po tleh. Mokre cevi moramo najprej izprazniti, potem pa od višje ležečega konca zviti. Šele tako zvite so pripravne za prenašanje. Če moramo prenašati polne cevi, naj se postavijo na vsakih 4 do 5 m močje, ti potem cev dvignejo in jo prenesejo na določeno mesto.

Izpraznjenje cevi se izvrši tako, da se cevna linija razstavi na posamezne dele s tem, da se odvijajo spojke, potem se višje ležeči del cevi dvigne s stegneno roko nad glavo in v tej višini se preprijema do drugega konca cevi. Paziti pa je treba, da cev ni nikjer ostro prepognjena ali zvitna, kar bi oviralo odtok vode. Voda mora imeti tudi dovolj časa, da se popolnoma izteče.

Po cevih se ne sme hoditi s čevlji. Zmrznjene cevi polijemo ob spojkah in v razdaljah po 2 m z vročo vodo. Na teh pregibljivih mestih se cev potem zvije ali zloži in taka spravi v orodišče. Preden potem cevi obesimo, jih še pregledamo in v mlačni vodi operemo. Oprane potegnemo potem v stolp, da se posušijo, posušene pa najprej zakrpamo, potem zvijemo v kolobarje ali na navijak in pripravimo za primer potrebe.

I. Mravljak.

Dopisi

Dravograd. Letos slavi tudi naša četa 60 letnico svojega dela. V proslavo tega dogodka in pa da skupaj praznujemo naš gasilski praznik, je določilo župno vodstvo, da se vrši župni zlet gasilstva sreza dravogradskega pri nas. Proslava se bo vršila 5. julija, in sicer je prireditev celodnevna. Pri vseh dopoldanskih vlakih bo sprejem gostov, katerih pričakujemo tudi od drugod, enako tudi zastopstva iz Avstrije. Ob 11. uri bo sv. maša, potem slavnostni govori in mimohod, popoldne pa javna vaja in veselica. Vse gasilstvo našega sreza in sosede prav presrečno vabimo!

Brezovica. God svojega patrona sv. Florjana smo praznovali 10. maja ob veliki udeležbi gasilcev. Z godbo na čelu smo krenili v cerkev, kjer smo prisostvovali sv. maši in potem zopet nazaj iz cerkve. Na zbirališču je pozdravil vse gasilce župni in zajednični blagajnik tov. Zdr. Mikuž, ki deluje letos že 25 let na gasilskem polju.

29. marca smo pa praznovali 60 letnico ustanovitelja čete in njenega največjega dobrotnika, častnega predsednika tov. Velkavrha Franca. Pr. redili smo mu podoknico s pomočjo godbe tovarniške gasilske čete iz Vuanje gorice. V lepem govoru je pozdravil slavljence ta. n. k. čete tov. Ivan Trček; zahvalil se mu za njegovo požrtvovalno in nesebično delo, kakor tudi za velikodušno in visoko denarno podporo, ki jo je naklonil četi. Mi vsi mu pa danes želimo, naj ga Bog ohrani njegovi družini in nam še mnogo let! Bog ga živi!

60 letnica gasilske čete v Skofji Loki. Iz tisočletne zgodovine Skofje Loke, ki je pisala njenemu življenju in dogajanju svojo posebno pot, se dvigajo v zadnjih desetletjih bleščeci dnevi, ki so dali pisanemu mestecu ob stočju Selšice in Poljanšice njegovo organizirano in smotrno urejeno društveno življenje. Gasilci, ki so vselej podžigali ogenj medsebojne ljubezni, pa prav tako gasili ogenj uničevanja človeškega blagostanja in sreče, so gotovo med najstarejšimi v mestu, ki so stopili na plan in pričeli s svojim uspešnim delom vse v pomoči do bližnjega. Kako prijetno naključje: Vprav 1. decembra l. 1875. se je pričelo med Škofjeločan^o gibanje v stremljenju po ustanovitvi gasilske čete. Tedaj onega 1. decembra, ki pomeni našemu narodu novo življenje, ki pomeni zanj razklenitev spon, ki so ga davile pretekla stoletja pod tuječim jarmom. Že res, da društvo ta dan še ni bilo ustanovljeno, toda prvi val, ki je dobil takoj dva meseca pozneje svojo določno obliko, je bil storjen in ločka gasilska četa je doživela svoj ustanovni občni zbor dne 30. januarja 1876. — Letos torej praznuje 60 letnico svojega nad vse uspešnega samaritanskega dela. Življenjska pot mladi gasilski četi je bila seveda posejana z onimi težkočami, ki se mora z njimi boriti vsak začetnik. Članstvo pa nikakor ni omagalo, ampak je nasprotno pod svojim prvim načelnikom pok. g. lesnim trgovcem Calearijem Francetom pričelo s smotrenim delom, morda toliko intenzivneje, ker prvi načelnik čete ni poznal zabave, marveč mu je bilo resno delo, stroga disciplina prvi smoter za doseg zastavljenih ciljev. Četa si je kmalu pridobila svojo ročno brizgalno, zatem pa je dočakala svoj veseli dan, ko je bil ob 30 letnici blagoslovljen na sedanjem Mestnem trgu njen prvi dom. Zanimivo je, da se je tačas točno sklepalo glede udeležbe gasilcev pri pogrebih... Sklenjeno je bilo, da se udeležujejo gasilci le pogrebom izvršujočih umrlih članov, ako pa bi bilo s strani preostalih kljub temu zaželeno, da se udeleži društvo pogreba, se bo to sicer storilo, toda le pod pogojem, da se plača vsakega nosača krste z 1 gld. in vsakega nosača sveče z 0'50 gld.

Služec neprenehoma svojim vzvišenim in idealnim ciljem se je četa vedno boljše izpopolnjevala, vršec seveda obenem vse naloge, ki si jih je zastavila. Prej nego se je mislilo, je bila 50 letnica čete na dlani. Proslava je seveda potekala v znamenju lepih prireditev, ki so združile pod svoje okrilje mnogoštevilne prijatelje gasilskega gibanja. Ako pravimo mnogoštevilne, smo s tem poudarili ono resnico, ki pove, da ima gasilska četa res najširši krog simpatizerjev ob svoji strani; povedano pa je s tem tudi, da je gasilski pokret vedno našel svoje odkritosrčne in vnete zagovornike tudi na občini. Za 50 letnico je bila blagoslovljena nova motorna brizgalna, prirejena je bila bakljada, kumstvo pa je prevzela takratna županja ga. Marija Hafnerjeva. Ob tej priložnosti so bile podeljene tudi trem najzaslužnejšim gasilcem diplome (gg. Grohar Jurij, Debeljak Ivan in Jamnik Andrej).

Novi čas je seveda prisklinal na dan nove zahteve. »Stari« dom se je pokazal za nekam utesnjenega, dogodkom so vrhutega pomagale še domače prilike in tako se sedaj ob 60 letnici gasilsko društvo že lahko ponaša z novim prostornim Gasilskim domom v Zvezdi, ki sicer še ni ves pozidan in izdelan po načrtu, ker so namreč proračunane tri etape. Toda že sedanja slika kaže, da ima četa v svojih voditeljih dobre gospodarje in svetovalce, ki bodo po začrtanih smernicah nedvomno delali tudi v naprej. Razumljivo, da je četa v teku let svoje načelnike menjala — toda ne prečesto. G. Caleariju, ki smo ga že omenili, je sledil na vodilnem mestu g. Jamnik Andrej, potem izredno priljubljeni in popularni Ivan Debeljak, po njegovi smrti pa je prevzel vodstvo brez dvoma še danes eden najzaslužnejših naših gasilcev g. Ivan Kavčič, ki je bil do ustvaritve zakona o gasilcih tudi župni načelnik prejšnje župne uprave v Skofji Loki, ki je priključena sedaj Kranju. Število članstva se je v društvu z leti prav močno dvignilo in šteje četa sedaj dolgo vrsto najvnetejših pripadnikov, bodisi v podpornem ali izvršujočem članstvu.

Četa je v teku let izmenoma, toda stalno prirejala tombole in zabavne prireditve, posmrtni fond je dokazal tudi smisel za socialno stran dela, ustanovljena je bila pred leti godba, da pa se je četa tudi najživahneje udeleževala prireditev raznih društev,

bo pa kakopak tudi razumljivo. Četa razpolaga sedaj s tremi brizgalnami, šestermi lestvami, 50 delovnimi oblekami in 20 komadi popolne opreme za gasilce. Cevi je 600 m. Bodoči načrti čete se sučejo predvsem v dveh stremljenjih: Dom naj dobi tudi svoj drugi in tretji del, drugi nič manj važni problem pa je nakup rešilnega avtomobila.

Gasilski četi, ki je storila nebroj dobrega in je služila vedno pomoči bližnjemu, naj bo njen jubilej, slovesno praznovan dne 1. in 2. avgusta 1936, kar moč čestit in ponosen, kakor je ponosna in čestita preteklost te lepe gasilske edinice.

Novo mesto. Novomeška gasilska četa praznuje v dneh 4. in 5. julija 1936 pod Visokim pokroviteljstvom Nj. Vis. kraljeviča Tomislava 60 letnico svojega obstoja. Ob tej priliki bo tudi razvitje prapora, ki ga je blagovolil pokloniti Visoki pokrovitelj, kumovala pa mu bosta podpredsednik narodne skupščine g. dr. Josip Režek in njegova visoko čislana gospa soproga.

Novomeška gasilska četa je ena izmed najstarejših v Dravski banovini ter za meliško druga na Dolenjskem. Osnovana je bila na pobudo celjske in meliške čete odnosno mož, ki so pred prihodom v Novo mesto že delovali pri gasilcih v omenjenih mestih. Boren je bil začetek, a dobra volja je premagala vse, in društvo se je lepo razvijalo. Ker je bilo Novo mesto v tistih časih popolna nemška domena, je bil seveda tudi notranji ustroj gasilskega društva popolnoma nemški.

Leta 1890. je začelo društvo uvajati slovensko uradovanje in dopisovanje, uvedla so se slovensk povelja. To je menda bil najhujši prevrat in pretresljaj v društvu, kajti Nemci so zato odstopali kot izvršujoči in podporni člani. Odbor vsled tega ni klonil, vztrajal je na svojem sklepu in društvo je krenilo v novo narodnostno smer. K temu je veliko pripomogel še živeči ugledni novomeški trgovec in častni član čete g. Josip Ogoreutz, ki je takrat prevzel mesto blagajnika, katero službo je opravljal polnih 20 let. Med svetovno vojno je društvo mirovalo, saj je veliko izvršujočih članov odšlo k vojakom, ostali pa so izvrševali samaritansko službo.

Po vojni je za društvo nastopila nova doba. K njegovemu napredku je znatno pripomogel pokojni Rudolf Smola, ki je l. 1919. prevzel mesto načelnika. Mesto podpredsednika pa je prav takrat prevzel g. Josip Windischer ml., ki je še danes izvršujoči član čete, in vodi z velikansko vneto vse priprave za proslavo 60 letnice.

Izmed zaslužnih članov 60 letne dobe naj omenimo prvega načelnika pokojnega Guština, poveljnika pokojnega Lužarja, dolgoletnega odbornika pokojnega Josipa Bergmana in sedanjega blagajnika Franceta Bernarda.

Za razvoj čete v zadnjem desetletju pa si je pridobil neveljnive zasluge blagopokojni France Reitz. Lahko trdim, da je živel samo za gasilstvo. Razvoj novomeške čete je bil tesno povezan s Francetom Reitzem. Zalibog, da mu ni bilo dano dočakati naše šestdesetletnice, za katero se je pripravljal že z vso vneto.

Članstvo čete 1936

Danes predseduje četi Mikolič Feri, poveljuje pa ji Ferlič Ivan.

Ker bo dne 5. julija tudi delni izlet gasilske zajednice dravske banovine v Novo mesto, prosimo vse župe in čete, da se tega izleta in pa demantnega slavlja novomeške čete udeležijo v čim večjem številu.

Saj je naša Dolenjska tako lepa in metropola te pokrajine tako prijazna, da bo vsakega tujca posebno pa še gasilca sprejela z odprtimi rokami in mu nudila vso udobnost in domačnost.

Dne 5. julija t. l. na svidenje v Novem mestu!

Odbor gasilske čete 1936

Od leve na desno sede: Fr. Bernard, I. Ferlič, F. Mikolič, Fr. Hočevar, R. Tvrdy. — Stoje: Fr. Valentinčič, J. Ferlič, Fr. Jeričijo

Književnost

Janko Jarc: Novo mesto in njegova prostovoljna gasilska četa. Gasilska četa v Novem mestu je za svojo šestdesetletnico izdala lično knjigo, ki jo je napisal Jarc Janko in podal v njej v poljudnih in prikupnih besedah glavne obrise zgodovine Novega mesta in gasilstva v Novem mestu. Knjižico je opremil zelo dobro in lepo umetnik Božidar Jakac, začetnice pri posameznih poglavjih pa je narisal profesor Janez Mežan.

Knjižica je razdeljena v tri glavne dele in dodatek. V prvem delu nam pisatelj v prijetnem pripovedovalnem stilu riše zgodovino Novega mesta in njegov razvoj. Prikazuje nam posamezne prilike, v katerih se je moralo mesto boriti za svoj obstanek in razvoj. V tem delu je slog pripovedovanja res zanimiv, privlačen in prav ljudski. Popolnoma odgovarja namenu, ki ga je pisatelj izrazil v svoji uvodni besedi, ko je dejal: »Lagodno pripovedovati je knjižici namen.« Zelo zanimivo so v tem poglavju opisani nacionalni boji med novomeškimi Slovenci in Nemci. Ta del knjižice bo gotovo zanimal vsakega, pa čeprav ni gasilec. — V drugem delu, ki nosi naslov: **Nekaj besed o gasilstvu in o novomeških požarnih prilikah do leta 1876.** nam pisatelj nazorno prikaže velike požarne nezgode, ki so motile Novo mesto na njegovih poti navzgor in uničevale leto za letom premoženje mestu in s tem tudi meščanstvu. Jasno je iz tega poglavja tudi razvidna borba in trud oblasti, da preprečijo te nezgode in tako vsaj nekoliko pripomorejo k lepemu razvoju mesta — dolenske metropole. — V tretjem poglavju nam pa pisatelj prikaže končno razvoj in delo prostovoljne gasilske čete, ki so jo ustanovili Novomeščani leta 1876. in ki je končno prevzela nalogo — čuvati in braniti imetje bližnjega. — Končno je pisatelj knjižici še pridejal seznam vseh ulic, trgov in cest v Novem mestu, ki je ob enem tudi kaj zanimiv vodnik po dolenski metropoli.

Vsekakor pa na knjižici ugaja krasna in res lepo izvedena oprema. Ze risba na platnicah samih nam jasno govori, da je umetnik Božidar Jakac, ki je knjižico opremil, hotel dati tej važni knjigi predvsem tudi lepo zunanjo opremo. Tudi naslovna slika, ki nam predstavlja Novo mesto je delo istega umetnika, poznamo jo pa že iz knjige Novo mesto, ki jo je napisal Miran Jarc. Najbolj mi od Jakčevih ilustracij ugaja v knjižici lesorez »Znamenje pri Gotni vasi«, ki je knjižici res v kras. Omenim naj še kot lepo umetnino vse tri inicijalke, ki jih je narisal umetnik profesor Janez Mežan.

Knjižico še krasi zraven slik in ilustracij umetnikov Jakca in Mežana, mnogo fotografij in nekaj zgodovinskih slik. Tudi te pestrost knjižice le zvečajo in ji dajejo večjo vrednost.

Reči moram, da je prostovoljna gasilska četa v Novem mestu z izdanjem te knjižice storila veliko delo. Ne samo veliko delo na polju gasilstva (predvsem seveda na polju zgodovine gasilstva), temveč tudi veliko dela na polju propagande dolenske metropole same. S to knjižico je četa v Novem mestu dala Slovencem dvoje: najprej res lep, poljuden in zanimiv zgodovinski pregled razvoja Novega mesta in dalje zgodovinsko sliko gasilstva v naših krajih, ki je še precej neraziskana.

H knjižici novomeški prostovoljni gasilski četi le čestitamo! Ostalim tovarišem gasilcem, kakor tudi drugim, pa knjižico samo priporočamo!

Oy.

Gasilske čete, pozor!

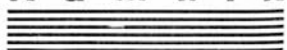
Nov izum!

Preden si nabavite obveze za cevi, Vas vljudno vabimo, da naročite 1 komad za poizkušnjo. — Cena: 10 cm dolga obveza Din 18,—, 20 cm dolga Din 24,— Pri večjem odjemu primeren popust!

Kregar & Fajdiga

tehnične in elektrotehnične potrebščine

K a m n i k

Gasilska četa v Studencih pri Mariboru proda

opremljen avtomobil

po nizki ceni. — Pojasnila pri uredništvu.

Gasilske čete, pozor!

Nabavite si najcenejše opasače za moštvo in starešine pri direktnem producentu. Vzorec ustreza vsem predpisom in je odobren od Vatrogasnega saveza Kraljevine Jugoslavije v Beogradu pod br. III4 s dne 7. maja 1935 ter registriran pod br. 29 v Savezni pisarni. — Ob večjem odjemu popust!

»Indus« TOVARNA USNJA IN USNJNIH IZDELKOV
družba z o. z. Ljubljana, Sv. Petra c. 72

UČITELJSKA TISKARNA reg. zadr. z o. zav.

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6

tiska vse za Vas, i. s.: društveno glasilo, tiskovine, pisemski papir, vabila, posetnice, letake, lepake, cenike, kataloge in še mnogo drugega

KNJIGARNA

LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA 6
MARIBOR, PALAČA BAN. HRANILNICE

ima bogato zalogo leposlovnih in strokovnih knjig za Vaše knjižnice in za Vašo osebno uporabo. Poleg slovenskih knjig ima tudi zalogo drugih slovanskih, francoskih, angleških in nemških knjig. — Revije, časopisi, znanstveni listi. — Velika zaloga slik.

Pišite po kataloge in cenike!